

فرهنگ ترجمه شناسی

دکتر مهران زنده بودی

دانشیار ترجمه شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

www.ketab.ir

سرشناسه	زنده‌بودی، مهران، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	فرهنگ ترجمه‌شناسی / مهران زنده‌بودی؛ ویراستار محدثه حسینی‌عطار؛ سرویراستار و مدیر داخلی سیدخلیل حسینی‌عطار.
مشخصات نشر	مشهد: انتشارات محقق، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۸۸ ص: ۵/۲۱ × ۵/۲۴ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۵۲۳-۵۲-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۴۹ - ۱۵۳.
یادداشت	نمایه.
موضوع	ترجمه -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع	Translating and interpreting -- Dictionaries -- English
موضوع	ترجمه -- اصطلاح‌ها و تعبیرها
موضوع	Translating and interpreting -- Terminology
موضوع	زبان انگلیسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	English language -- Dictionaries -- Persian
رده بندی کنگره	۶۲۲.۳۶
رده بندی دیویی	۲۰۱.۵۴۱۸
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۴۴۸۹۰

فرهنگ ترجمه‌شناسی

مهران زنده‌بودی

ویراستار: محدثه حسینی‌عطار

سرویراستار و مدیر داخلی: سیدخلیل حسینی‌عطار

صفحه‌آرا و طراح جلد: محدثه حسینی‌عطار

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۲۳-۵۲-۲

۵۰۰۰۰ تومان

نشر محقق

مشهد- خیابان دانشگاه- خیابان اسرار- مقابل دانشکده علوم

پلاک ۵۳- تلفن ۰۹۱۵۶۸۶۷۳۵۰۰-۰۹۱۵۱۱۶۳۱۰۰

Hoseini.seyedkhalil@gmail.com

انتشارات

مقدمه مؤلف

فرهنگی که پیش رو دارید، حاصل تلاش مستمر و پیگیر مؤلف آن است. تلاشی که مدت‌های مدیدی به طور روزانه به طول انجامید و سرانجام پس از طی پستی و بلندی‌های فراوان و برخورد با بن‌بست‌های پیش‌بینی نشده، به بار نشست.

منطق انتخاب سرواژه‌ها این‌گونه است که، تلاش شد سرواژه‌هایی ذکر و سپس توصیف کنم که کمتر بتوان در جاهای دیگر یافت، یا اگر یافت نیز شود، با زاویه‌ی دید خودم بدان بپردازم. به عنوان مثال، «Typologie de la traduction» یا همان «انواع ترجمه» که در تقسیم‌بندی سنتی به دو نوع ادبی و علمی-فنی تقسیم می‌شود، در تقسیم‌بندی جدیدی که ارائه می‌دهم، به چهار نوع تقسیم نموده‌ام، که عبارتند از: ۱- ترجمه ادبی؛ ۲- ترجمه کاربردی؛ ۳- ترجمه علوم انسانی؛ ۴- اقتباس. علت دیگر دخیل در انتخاب مدخل‌ها، این بوده است که مهم‌ترین اصطلاحات رایج در ترجمه‌شناسی فرانسه را استخراج، سپس توصیف نموده‌ام. آن‌چه این فرهنگ را با کتاب‌های مشابه موجود در بازار متمایز می‌کند این است که اولاً رویکرد کتاب‌های منتشر شده، رویکردی انگلیسی-آمریکایی دارد، در صورتی که رویکرد این کتاب فرانسوی است. دوم این‌که به جز در موارد اجتناب‌ناپذیر، هیچ کدام از مدخل‌های این فرهنگ با فرهنگ‌های مشابه مطابقت ندارد. سوم این‌که به هیچ وجه، هیچ کدام از توضیحات این فرهنگ مشابه توضیحات کتاب‌های موجود در بازار نیست، حتی برای واژگان مشابه. و مهم‌ترین نکته این‌که یکی دو کتاب موجود در بازار، ترجمه می‌باشند در صورتی که این کتاب تألیف است.

از جمله ویژگی‌های این فرهنگ می‌توان به نوآوری‌های فرانسه و فارسی‌ای که در سرواژه‌ها با یک یا دو ستاره مشخص گردیده‌اند، اشاره

نمود. به ذکر چند نمونه از یک ستاره ها و دو ستاره ها می پردازم، ولی پیش از آن معنای یک و دو ستاره.

یک ستاره یعنی اصطلاح آن در زبان فرانسه موجود بوده است و نویسنده ی این سطور نوواژه ی فارسی آن را وارد این زبان نموده است. دو ستاره نیز بدین معنا است که هم لفظ و اصطلاح فرانسه و هم اصطلاح معادل فارسی آن ساخته این مؤلف است.

به عنوان مثال واژه ها و اصطلاحات زیر یک ستاره اند:

مترجم پساویرایشگر، ترجمه گذر، ترجمه مقصدنگر، ترجمه خود-محور، ترجمه مبدأنگر، فرا ترجمه، فرو ترجمه، خویشتن ترجمه گر، ترجمه درمانی، ترجمه درونی، ترجمه بیرونی و غیره. برخی اصطلاحات و واژگان دو ستاره که هم فرانسه و هم نوواژه فارسی شان، ابداع اینجانب است: Théorie tripartite de la traduction - نظریه سه گانه ترجمه، Traduction blanche - ترجمه سپید.

تعریف ها سعی شده است کوتاه و یک دست باشند و به جز مواردی که مباحث نظری ایجاب می کرده است، از اطناب خودداری ورزیده ام. به عنوان مثال «رمزآوری» را در حدود یک سطر نگاشته ام، ولی «ترجمه سپید» را در بیش از یک صفحه ولی گاهی اوقات ضرورت ایجاب می کرده است، نظیر توضیح «قضایایی برای ترجمه» هم به خاطر اهمیت و هم به خاطر کاربرد آن، توضیحات را در چند صفحه بنویسم.

زبان فرهنگ، علمی و تخصصی و در عین حال دست یافتنی است و از پیچیدگی های بی مورد خودداری شده است.

هرچند که «فرهنگ ترجمه شناسی» به ترتیب الفبایی فرانسه منظم گردیده است، معادل ها و تعریف ها همه به فارسی اند و قابل استفاده برای اساتید، دانشجویان سطوح مختلف و پژوهشگران محترم در هر ترکیب زبانی است و اساتید، دانشجویان، پژوهشگران رشته ترجمه و تمام زبان های خارجی قادر خواهند بود به آسانی از آن بهره برند. امید است این فرهنگ بتواند پاسخگوی نیازهای علمی افراد یاد شده یا هر علاقمندی به ترجمه، از جمله خود مترجمین عزیز باشد.

مهران زنده بودی